

11.5.2021

Riksdagens kulturutskott**Ärende:** Begäran om utlåtande om statsrådets utbildningspolitiska redogörelse**Referens:** Begäran om utlåtande SRR/1/2021**Finlands Svenska Lärarförbund FSL önskar framföra följande:**

Finlands Svenska Lärarförbund FSL tackar för möjligheten att ge ett utlåtande om statsrådets utbildningspolitiska redogörelse. FSL anser att den nu framlagda utbildningspolitiska redogörelsen är viktigt med tanke på en målmedveten, långsiktig och konsekvent utveckling av utbildningspolitiken i Finland. En vision som sträcker sig över flera riksdagsperioder ger förutsättningar att trygga barnens, ungdomarnas och hela befolkningens rätt till utbildning, bildning och välbefinnande.

De senaste årens utbildningspolitik har präglats av en kortsiktighet, utveckling av enskilda stadier utan helhetsperspektiv, projektfinansiering och nedskärningar av resurserna för utbildningen. FSL stöder uppgörandet av redogörelsen och anser att en motsvarande redogörelse ska göras regelbundet med tio års mellanrum.

FSL instämmer helt i att det genom utbildning och forskning har skapats och kommer att skapas en bildningsgrund som stärker och förnyar samhället. FSL anser så som i redogörelsen att det är genom utbildning, vetenskap samt forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet (FUI) som man byggt upp den finländska välfärden samt våra framgångar i internationella jämförelser. FSL vill poängtera att det är endast genom att investera i dessa som vi kan garantera ett finländskt välfärdssamhälle även i framtiden. En investering i utbildning är en investering i framtiden.

Viktigt är att också målmedvetet utveckla det kontinuerliga lärandet och därmed stärka och höja kunskaper och bildningen hos hela befolkningen. Det



kontinuerliga lärandet ska vara en naturlig del genom hela livet och inte sträcka sig enbart till slutet av arbetskarriären. Många av dagens och framtidens även vardagliga samhällsliga funktioner kommer att kräva en uppdatering av användningen av informations- och kommunikationsteknologi.

För alla stadier av utbildningen behövs klara och tydliga skrivningar och mål för hur ledarskapet ska utvecklas och stödas. FSL saknar i redogörelsen formuleringar och mål för hur ett delat ledarskap för utbildningssektorn implementeras och stöds och hur tillräckliga resurser garanteras för utbildningsledarskapet.

Finansiering

Finansieringen måste motsvara målen i visionen. Det är viktigt att föra fram att satsningar inom utbildningssektorn är investeringar som för med sig ekonomiskt välbefinnande och tillväxt och en förbättrad konkurrenskraft. Finansieringen måste under de följande tio åren fås upp att motsvara åtminstone nivån i de övriga nordiska länderna. Likaså är det viktigt att man förbinder sig till de skrivningar som finns i redogörelsen om att höja finansieringen av forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten (FUI) till fyra procent av BNP. Endast genom en tillräcklig finansiering kan visionen bli verklighet.

FSL anser att de anslag som under kommande år sparas till följd av mindre årsskullar ska riktas till att förbättra kvaliteten och jämställdheten inom småbarnspedagogiken och grundläggande utbildningen. Kvaliteten, jämställdheten och närundervisningen ska också tryggas med tillräckliga resurser i utbildning på andra stadiet. Finansieringen måste vara förutsägbart och tillräckligt långsiktig så som också förs fram i redogörelsen. Endast med vetskap om tillräcklig finansiering kan utbildningsordnarna utveckla undervisningen och utbildningen, satsa på inlärningsmiljön och samarbetet med andra utbildningsanordnare.

Vision/mål – utbildning och forskning på 2040-talet

FSL anser att målen är eftersträvarvärda och ambitiösa. Målet kan inte heller vara annat än att inlärningsresultaten för eleverna inom den grundläggande utbildningen är på en internationellt hög nivå. Att läroplikten sträcker sig till dess att den läropliktiga inlett studier på andra stadiet stöder målet med att hela årskullen avlägger en examen från andra stadiet. Alla studerandena ska



kunna känna sig trygga under skoldagen och de blir hörda och beaktade som medlemmar i sin gemenskap. En förutsättning för att visionen skall bli verklighet är att en tillräcklig kompetent och engagerad personal inom undervisning, handledning och andra uppgifter finns överallt i Finland och på de båda nationalspråken. För att tillräckligt kunna prognostisera behovet av personal inom utbildning behövs ett lärarregister.

FSL ser visionen som ett seriöst försök att höja nivån på bildningen men utan tillräcklig finansiering kommer detta inte vara möjligt. De nedskärningar som gjorts under tidigare år måste föras tillbaka och nivån på finansieringen måste fås till en nivå som motsvarar nivån i de övriga nordiska länderna.

Småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning

I redogörelsen förs fram att då hela befolkningen har en omfattande och högklassig grundläggande kunskapsnivå samt förmåga, vilja och möjligheter att utveckla den egna kompetensen har Finland förutsättningar för framgång. FSL förutsätter att särskild uppmärksamhet fästs vid hur denna vision kan förverkligas för den svenskspråkiga befolkningens del. Idag har vi skolor på svenska i finskspråkiga kommuner som Tavastehus, Lahtis och Kervo där strukturerna för administrationen saknas på svenska. Hur stöds dessa skolor för att nå målen? Hur kan dessa skolor genom en positiv diskriminering stödas, hur görs det attraktivt för kommunerna att utveckla den svenskspråkiga skolan. FSL stöder skrivningen om att man genom reformen av lagstiftningen om småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning gör det möjligt att i större utsträckning än i dag kan följa upp, styra och samordna att barnens rättigheter och tjänsterna för dem genomförs högklassigt och likvärdigt. För den finlandssvenska skolans del är tillgången på kvalitativt goda och med den finskspråkiga skolans likvärdiga lärresurser av stor vikt. De svenskspråkiga eleverna måste ges samma möjligheter till högklassiga och pedagogiska lärresurser som de finskspråkiga kompisarna.

Inlärningsresultaten för de finländska eleverna har sjunkit samtidigt som skillnaderna i inlärningsresultaten mellan eleverna har ökat. Inverkan av elevernas bakgrund har ökat. FSL stöder tanken om att finansiering för positiv särbehandling konsolideras så att utbildningssystemet får bättre förutsättningar att jämna ut effekterna av den sociala ojämlikheten.

FSL stöder målen för småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen ska också i fortsättningen i första hand produceras



offentligt i hela landet. Likaså den grundläggande utbildningen. Skrivningarna i lagstiftningen om att ordnade av utbildning inte ska vara vinstbringande ska fortsättningsvis vara kvar och även sträckas till att omfatta småbarnspedagogiken.

Tydliga förpliktande kvalitetsmål och indikatorer som beskriver hur de uppnås stärker kvaliteten och likvärdigheten av tjänsterna inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen och förslaget kan understödjas. Som en del av dessa kvalitetskriterier bör en lärardimensionering ingå samt kriterier för mängden undervisning, mängden stöd för inlärnin och skolgång samt mängden handledning. FSL ser därför skrivningen om en utredning om en lärardimensionering som väldigt motiverad och bra. Mängden undervisning, både i förskolan och inom den grundläggande utbildningen måste höjas om man vill nå målen i visionen. Mängden undervisningstimmar är lågt i Finland i jämförelse med övriga länder och en ökning skulle vara logisk.

Tillgången på elev- och studerandevårdstjänster måste garanteras. Särskild uppmärksamhet måste fästas vid de svenska skolorna i de så kallade språköarna. Även här måste tillgången till elev- och studerandevårdstjänster kunna erbjudas på svenska. FSL ser det som mycket bra att man i redogörelsen konstaterar att barn och unga ska ha snabb tillgång till de ovan nämnda tjänsterna så att man i skolans elevvårdsarbete kan koncentrera sig på den grundläggande uppgiften, dvs. att främja lärande, hälsa och välbefinnande.

FSL stöder tanken om att förflytta tyngdpunkten vid finansiering till en stabil grundfinansiering och en långsiktig utveckling framom projektfinansiering. En positiv diskriminering stöder möjligheterna att ge en jämlik utbildning i hela landet oberoende av plats och språk.

Andra stadiet

Att en högklassig yrkes- och gymnasieutbildning för alla ungdomar skapar en stark grund för deltagande i samhället och i arbetslivet och övergång till fortsatta studier anser håller FSL helt med om. FSL anser vidare att utbildningen ska vara tillgänglig för alla och att den ska stöda allas kompetensutveckling så som det framkommer i redogörelsen. Lika självklart är att tillräcklig undervisning och tillräckligt stöd som utgår från studerandenas egna behov är en förutsättning för att målen för utbildningen ska nås.

Reformtempot inom andra stadiets utbildning har varit hög. Reformen inom yrkesutbildning, ny läroplan i gymnasiet, utvidgning av läroplikten. Andra



Finlands Svenska Lärarförbund FSL

Järnvägsmannagatan 6
00520 Helsingfors

Tfn: 020 749 54 60
E-post: fornamn.efternamn@fsl.fi

www.fsl.fi



stadiets utbildning måste ges arbetsro att genomföra reformerna och kunna utvärdera följderna av dem innan nya stora förändringar görs.

Då de individuella studievägarna planeras för varje enskild studerande, enligt hens mål, färdigheter och förutsättningar är det viktigt att beakta att en del av de unga studerande har upplevt problem i studierna på grund av att studierna i alltför hög grad betonat självstyrning. Redogörelsen utlovar en kvalitativ utbildning på andra stadiet. Digitala lärmiljöer, ny teknologi, digitalisering av inlärningsmiljöer ses som en lösning på bland annat tillgängligheten på utbildning. FSL önskar påpeka att då de digitala lösningarna utvecklas måste fokus ligga på att säkerställa den växelverkan mellan lärare och studerandena som är garanten för en kvalitativ utbildning. Likaså är det viktigt att trygga studerandenas möjlighet till sociala möten och växelverkan med varandra. Man har i redogörelsen konstaterat att digitala inlärningsmiljöer och digitala lösningar stöder och kompletterar de sätt för lärande och studier som existerar idag och att de inte ersätter dem. FSL vill påpeka att detta är ett mycket viktigt och angeläget konstaterande.

Ett mål som presenteras i redogörelsen är att en nationell strategi för digitalisering av inlärningsmiljöer och digitala lösningar samt en åtgärdsplan för att verksamhetsplanen ska utarbetas. Planen ska också innehålla ett avsnitt om utveckling av verksamhetskulturen och pedagogiken. Här måste också lärarnas och skolläraernas fortbildning beaktas. Lärarna och skollärarna måste ges tid och möjlighet att utveckla sitt kunnande då det kommer till digitala inlärningsmiljöer och digitala pedagogiska redskap och lärresurser.

Finansieringen av andra stadiet är otillräcklig och de nedskärningar som gjorts i samband med senaste årens reformer har försämrat verksamheten och äventyrar kvaliteten av undervisningen. I de reformer som gjorts inom andra stadiet och nu senast i och med utvidgningen av läroplikten, har man betonat vikten av handledning under studierna. Detta bland annat för att hindra att studierna avbryts innan en examen från andra stadiet har avlagts. För att nå målen i redogörelsen måste en dimensionering av studiehandledare införas för att garantera att studiehandledarna har tid för var och en av studerandena och deras individuella studieplaner.

I redogörelsen konstateras att alla anordnare ska ha en tillräckligt stark ekonomi för att sköta utbildningsuppdraget för att det ska vara möjligt att tillhandahålla högklassig utbildning och göra de investeringar som den funktionella förändringen förutsätter. Vidare konstateras att med tanke på kostnadseffektiv organisering av verksamheten måste antalet studerande per anordnare vara tillräckligt. Som en följd av detta ser man i utredningen att



antalet anordnare av utbildning på andra stadiet är väsentligt lägre år 2040 än idag. Vidare anser man att i synnerhet i avfolkningsregioner ordnas både gymnasie- och yrkesutbildningen oftast av samma anordnarorganisationer. FSL anser att andra stadiets utbildning måste kunna finnas tillgänglig på svenska och att finansieringen och hur den bestäms måste stöda detta. Det är viktigt att så som det i redogörelsen också förs fram att man beaktar skillnader i och takten av den demografiska utvecklingen, utbildningsnivån för befolkningen i regionen, nationalspråken och regionens näringsstruktur.

Samarbete mellan yrkesutbildningen och gymnasieutbildningen kan utökas och bland annat utrymmesfrågor kan vara gemensamma men viktigt är att de båda utbildningarna kvarstår som egna skilda utbildningsformer. Samarbetet mellan yrkesutbildningen och gymnasieutbildningen måste få klara riktlinjer, likaså hur man kan bedriva studier samtidigt mellan de två olika utbildningarna. Det måste vara klart för ordnarna av utbildning hur finansieringen av utbildningen sker då en studerande avlägger delar av en examen vid flera läroanstalter, hurdan behörigheten för lärarna är och hur examen kan byggas upp av olika delar.

Högskolor

Högskolesystemet idag bygger på två former av högskolor, universitet och yrkeshögskolor, båda med sina egna specialkunskapsområden och verksamhetsområden. Dessa ger en god grund för att fortsätta förbättra kvaliteten i undervisningen och det redan goda samarbetet med arbetslivet, företag och den offentliga sektorn.

Målet i redogörelsen är att minst hälften av unga vuxna avlägger en högskoleexamen 2030. På längre sikt väntar man sig en ytterligare ökning av antalet examen. Antalet studieplatser måste ökas med 100 000 före 2030 för att nå målet. FSL stöder visionen men konstaterar att målsättningen om en ökning av antalet personer som avlägger en examen inte får leda till att nivån på utbildningen och kunnandet sjunker.

FSL stöder utökandet av studieplatser och därmed en smidigare övergång till studier i högskola. FSL stöder också tanken om att den öppna högskoleutbildningen kunde utvecklas så att den blir en mer jämlik och betydelsefullt sätt att visa det kunnande som behöver i en högskoleutbildning.

I redogörelsen förs det fram att digitaliseringen gör det möjligt att fungera som ett nationellt och internationellt öppet nätverk, där enskilda högskolor samarbetar. Det är bra att det i redogörelsen finns nämnt att det vid



utvecklingen av nya lösningar också ska tillgodose utbudet och tillgängligheten på svenska. FSL förutsätter att denna skrivning följs vid förverkligandet av visionen.

Genom ansvarsfördelningen inom utbildningen reglerar undervisnings- och kulturministeriet vilka examina och vilka examensnivåer som kan avläggas i respektive högskola och vilken utbildning de är skyldiga att anordna. Genom regleringen avser man att säkerställa ett utbildningsutbud som motsvarar samhällets och arbetslivets behov och att bidra till en riksomfattande arbetsfördelning mellan högskolorna. Här är det viktigt att beakta en enhetlig studieväg också på svenska, det ska vara möjligt att avlägga en examen på högskolenivå även på svenska. Samtidigt som det också är viktigt att trygga tillgången på personer inom den offentliga förvaltningen som kan tillgodose den svenskspråkiga befolkningens behov.

Fritt bildningsarbete

Föredömligt förs det i redogörelsen fram den fria bildningens roll i utbildningsfältet och framförallt rollen som den aktör som erbjuder utbildning till invandrare. FSL poängterar vikten av att man, då man tillför den fria bildningen nya uppgifter också beaktar detta i finansieringen.

Att båda nationalspråken nämns som möjligheter för i den för invandrare avsedda läskunnighetsutbildningen är bra.

De möjligheter som en digitalisering och utvecklandet av digitala inlärningsmiljöer för med sig nämns också föredömligt i redogörelsen likasom också samarbetet med andra utbildningsanordnare.

Kontinuerligt lärande

FSL stöder ett utvecklande av ett system för kontinuerligt lärande som svarar mot framtidens behov. FSL anser att det för hela befolkningen ska tryggas möjligheten att uppdatera sitt kunnande så att det svara mot det allt mer digitaliserade samhället. Att kunna vara en aktiv del av samhället kräver ständig uppdatering. Detta innebär att det kontinuerliga lärandet ska sträcka sig längre än till slutet av arbetskarriären.



Undervisnings- och handledningspersonal och övrig personal

FSL anser, såsom det också görs i redogörelsen, att det är viktigt att kunna prognostisera behovet av lärare och handledare i framtiden. FSL stöder fullt formuleringen om att man ska stöda kunskapsbasen i den svenskspråkiga utbildningen så att det vid insamlingen av information är möjligt att granska den svenskspråkiga småbarnspedagogiken och utbildningen skilt.

För att man mera tillförlitligt i framtiden ska kunna prognostisera behovet av lärare behövs också ett lärarregister.

I redogörelsen har man poängterat utvecklingen av lärarutbildningen. FSL stöder tanken på att grunda ett utvecklingsforum för utbildningen inom fostran och undervisning. Utöver detta är det viktigt att utveckla ett system för tutor- och mentorsverksamhet för lärare. I synnerhet finns det ett behov av mentorer för nya lärare.

Konst- och kulturfostern

FSL ser det som viktigt att man i redogörelsen konstaterar att den grundläggande konstundervisningen ska stödas regionalt, för olika folkgrupper och på de båda nationalspråken. De resultat man får från de nu pågående försöken med Finlandsmodellen ska analyseras och verksamheten utvecklas utgående från det.

Utbildning på svenska

FSL stöder de mål för den svenskspråkiga utbildningen som presenteras i redogörelsen. För att stärka utvecklandet av utbildningen på svenska bör det tillsättas en tjänsteman verksam under undervisnings- och kulturministeriet vars ansvarsområde skulle vara den svenskspråkiga utbildningen från småbarnspedagogik till högskola. Detta för att garantera att den svenskspråkiga utbildningens särdrag beaktas då utbildningen i Finland utvecklas.

För en mera jämlik och en kvalitativare lärtig på svenska måste man omedelbart vidta åtgärder för att rätta till bristen på behöriga lärare, satsa på lärarutbildningen och utveckla lärarnas kunskaper genom fortbildning.

FSL vill speciellt lyfta fram vikten av att utvecklingen av digitala läromedel och flexibla, mångsidiga läromedel säkerställs på lika villkor på båda nationalspråken som det i redogörelsen också nämns. Tillräckliga resurser



måste så reserveras för detta ändamål för alla utbildningsstadier. Viktigt är att det även på svenska finns tillgång till differentierat material, lärarhandböcker och tilläggsmaterial.

Utbildningen i Finland måste trygga ett sådant kunnande i nationalspråken så att man kan få service på sitt eget modersmål.

Finlands Svenska Lärarförbund FSL

Inger Damlin
förbundsordförande

Jan-Mikael Wikström
förbundssekreterare



Finlands Svenska Lärarförbund FSL

Järnvägsmannagatan 6
00520 Helsingfors

Tfn: 020 749 54 60
E-post: fornamn.efternamn@fsl.fi

www.fsl.fi

